

לימוד היומי דקהילתנו

יום	יום לחדש	יום מוה"ר	ליקוטי מוה"ר	ליקוטי הלכות	משנה ברורה	ליקוטי עצות	שולחן ערוך אבן העזר
שבת	כ"ב	מו:	קמח	חורה	תיא-תיב	סימן קמ"ב	פג-ד
א	כ"ג	מו:	קמו	רלט:	תיג-תיד	סימן קמ"ג	טא-א,א
ב	כ"ד	מו:	קמו	רלט:	תש-תשז	סימן קמ"ד	אא-בב,בא
ג	כ"ה	מו:	קמח	רמ:	תיז-תיח	סימן קמ"ה	בב-גג
ד	כ"ו	מו:	קמט	רמ:	תיט-תכ	סימן קמ"ו	בב-דח
ה	כ"ז	מו:	קנ	רמא:	תכא-תכב	סימן קמ"ז	בב-זח
ו	כ"ח	מו:	קנא	חורה	תכג-תכד	סימן קמ"ח	בב-חט

# בקרני אור



יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב  
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

166 | פרשת בה"ב | כ"ב אייר ה'תש"פ

## יסוד קיום התורה

מבלי שהמידות הרעות ימנעוהו מכך, ועל כן מעלינו לתיקון מדת ה'יסוד' היא עיקר יסודו כל כך חשוב בדרך לקבלת התורה.

אך עלינו לזכור היטב את המשך דברי רבינו שם, שהם קילורין לעיניים למי שחפץ להיטהר ולהתקדש ביסוד היסודות, וז"ל: "אבל השם יתברך הבדילנו מן הגויים ורוממנו מכל הלשונות, וצריכים אנחנו להיות פרושים מכל רעותיהם, דהיינו מכל התאוות שאינם שייכים לנו כלל, ובפרט מפגם הקדושה שהוא הרע הכולל של כל האומות, כי זה עיקר ההבדל וההפרש שיש בינינו לבין הגויים מה שאנו פרושים עצמנו מפגם הקדושה, כי זה עיקר קדושת ישראל, כי יש כח באדם להסיח דעתו מתאוה זאת ולשברה וזה עיקר קדושתנו" (ליקוטי מוה"ר, טכ).

רבינו הקדוש חוזר ומדגיש את האמת, שעלינו לקבוע בלבנו היטב: כל התאוות בכלל, ופגם הקדושה בפרט, אינם שייכים לנו כלל! על אף שרואים שנכשלים אין ספור פעמים, זה לא משנה את המציאות שעצם מציאותנו נקיה וטהורה! אסור לו לבר ישראל שיאמר בשום אופן שמציאותו פגומה חלילה, אלא עליו לדעת שיש ענן רע המקיף אותו ובפנימיותו הוא טהור וזך, אפילו לאחר אלפי פגמים בשוגג ובמזיד חס ושולם חס וחלילה לא תשתנה מציאותו, וזה מה שמחייב שיחפש ויבקש וימתין וירצה וישתוקק שהטוב הזה יתגלה.

בנוסף לכך יש לזכור את המשך דבריו שם: "יש כח באדם להסיח דעתו מתאוה זאת ולשברה!". יש לנו את הכח להילחם ולהסיח דעת, הכישלונות והנפילות לא יזיזו זיז כלשהוא את המציאות הברורה הזאת, וגם את זאת יש לנו לחפש היטב; איך מסיחים את הדעת ואיך נלחמים. אבל קודם כל נדע בבירור שיש בנו את הכח לכך. ובימים אלו בהם אנו עוסקים בתיקון מידת היסוד נתעורר לחפש ולבקש את הכוחות הטמונים בנו, וניחל ונצפה שיתגלו בנו באופן שנוכל להתקדש מעתה כראוי, כי זה היסוד לקבלת התורה.

מידת יסוד היא גם מדת 'צדיק'; אי אפשר לזכות לשלמות הקדושה כי אם ע"י התקשרות לצדיק והליכה בדרכי עצותיו הקדושים. וכדברי מוהר"ן: "הצדיק בגודל קדושתו בקדושת הברית הוא ממשיך בחינת קדושת הברית על כל אחד מישראל, עד שכל המקושרים אליו הם בכלל קדושת הברית. כי בכל אחד מישראל יש כמה נקודות טובות של שמירת הברית, אבל אין כח במעט קדושתו להתגבר כנגד מה שצריך להתגבר, כי אם בכח הצדיק האמת שקדוש בקדושת הברית בתכלית הקדושה בשלימות שאין שלימות אחריו" (ליקוטי הלכות, הודאה ה, יב).

בשבוע זה נעסוק ביתר שאת בהתקדושות; נעמוד להאמין לצדיק שאכן יש בנו את הכוחות להיטהר, ונשתדל להיכלל בדעתו הקדושה ולזכות על ידי זה ליסוד צדיק, שהיא כאמור היסוד לקבלת התורה.

"בשבועות, שהוא קבלת התורה, העיקר לקבל התורה מחדש באופן שזוכה לקיימה, כי עיקר 'קבלת התורה' הוא שזוכה לקיימה, כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ולהכניס קיום התורה בעולם, זה קשה וכבד מן הכל, כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום וכמו שאמרו חז"ל, וצריכים לזה עצות עמוקות מאד מאד בכל דור ודור ובכל יום ויום" (ליקו"ה, קריאת התורה ו).

זה כואב עד דכדוכה של נפש, צער ויגון שאין לשער. כולנו יודעים את התורה, יודעים שהנהגה ועשייה פלונית אסורה, אבל היצר מכשיל שוב ושוב. יודעים שצריך לקום ולעשות מצווה פלונית, אך העצלות מתגברת. מה עושים כדי שנוכל לקיים את התורה?! אכן, בדיוק לשם כך ניתן לנו חג השבועות! שזוכה אז להמשיך עצות אמיתיות לקיום התורה, באופן שנוכל לקיים את כל התורה הקדושה שכבר ניתנה לנו ושהרבה ממצותיה גם יודעים לנו, אלא שהדם העכור והשאור שבטיה שבו מונעים מאתנו מלקיים זאת.

עתה, בימי הספירה הקדושים, אנו מכינים עצמנו לקראת היום הגדול הזה, ובשבוע זה אנו עוסקים בתיקון מידת ה'יסוד' הכהנה דרבה לקראת קבלת התורה. 'יסוד' ותורה ששורשים זה בזה, עוד קודם שקיבלנו את התורה התנה הקב"ה עמנו: "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים" (שמות ט). שמירת הברית היא התנאי לקבלת התורה. וכך מגלה לנו גם רבינו הקדוש על שאר דברי ההקדמה שהקדים לנו אז השי"ת: "אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אל"י, וכה הם דבריו: "עיקר התקדושות ישראל לאביהם שבשמים הוא על ידי תיקון הברית. 'נשרא' זה תיקון הכללי, על ידי זה דייקא 'ואביא אתכם אל'י שנתקרבו אליו יתברך, כי עיקר ההתקדושות להשם יתברך הוא על ידי תיקון הברית" (ליקוטי מוה"ר, טכ).

המידות הרעות מעוררות את עיני האדם ומעוותות את מוחו מלקיים את אשר נצטווה, זהו שוחד עמוק המעקם את הלב למצוא תירוצים ואמתלאות לפרוק מעליו עול קיום התורה, ועל כן מירוצה לקיים עול קיום התורה צריך לעסוק בתיקון ובירור המידות ושעבודם למלכות ה'. זהו עסקנו בכל שבועת ימי הספירה, אבל שמירת הקדושה עולה על כולנה; זהו כח עצום הכולל בתוכו את כל הטוב לעומת כל הרע, וכפי שרבינו הקדוש מלמדנו: "פגם הקדושה הוא רע הכולל, שכל הרעות של כל השבעים אומות כוללים בו, כי כל אומה ולשון יש להם אחיזה ברע מיוחד, דהיינו איזה מידה רעה או תאוה רעה שהוא מיוחד לאותה אומה, והם משוקעים באותה התאוה ושם אחיזתם, אבל פגם הקדושה הוא רע הכולל, ששם נתקבץ כל רע ורע של כל אומה ואומה, שהם הרע של כל התאוות" (ליקוטי עצות, ברית י).

מאידך, מידה טובה מרובה: שמירת הקדושה היא שורש לבירור ותיקון כל המידות הטובות! זהו 'תיקון הכללי' שמטרה את האדם מכל אחיזת הרע, ורק כך הוא מסוגל לשמור ולקיים את התורה

הדל"ג 6:54 - ניץ ההמה 5:37 - מוזיק"ש 8:16  
צאת השבת 8:11 - צאה"ש לר"ת 8:47

לתגובות והערות  
3323796@gmail.com  
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מדי שבוע

### דבר המערכת

מי ישער ומי יפאר גודל פאר השעשועים שעלו למעלה מכל רחבי תבל במשולש בני ק-ל חי בהילולת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, אשר כדברי ראב"ן מטולטשין (כוכבי אור, ט"ו ס"ו לו) היא מיסודי ההתקשרות לצדיק; לאהבה אותו ולשמוח בו באמת.

שמחה קדושה זו מטרתה ומזככת אותנו, בהתדבקותנו בקדושת הצדיקים, על אף נמיכותנו ושפלותנו ובפרט בדור הזה.

בדברים הקצרים והנוקבים שנשא הגרי"מ שכטער שליט"א בהדלקה המצומצמת שקיים בליל ל"ג בעומר העל"ט צ"ט את גודל הענין הזה ואמר:

"ב"ה אנו יודעים מענין הילולא דצדיקא והתקשרות לצדיקים, זהו זכות גדול בזמן הזה, רשב"י הקדוש אמר 'כל יומין דאתקרטנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקרטנא ביה בקודשא בריך הוא', כל ימי ושנותיי הייתי קשור בקשר אחד ואמץ להשי"ת בלי שום הפסק. לצדיק כזה צריך להתקשר, בפרט בזמן כזה שיש כ"כ הרבה טומאות ופריצות. הבעש"ט אומר 'במקום שאדם חושב שם הוא' היכן שהאדם חושב שם הוא נמצא, ובלכלוך הטהומאה של היום רחמנא ליצלן היכן יכול האדם להימצא במחשבתו! או ווי אוי ווי!!! ומהו התיקון? התקשרות לצדיקים! להתקשר ולהאמין בצדיק הק' רשב"י ובוה מתנתקים מטומאת הזמן".

"רשב"י אמר 'בזוהר דא יפקון מן גלותא, זהו הגלות, כשנמצאים בין כל התאוות וכל מיני הלכלוכים ח"ל, וכנגד זה צריך להידבק בצדיקים ובספריהם הק'. למד קטע זה, ואז יאירו בך כל האורות והקדושה והדבקות שכל הצדיקים השיגו כשלמדו לימוד זה. וכמו כן גם הלימוד של ליקוטי מוה"ר קודש קדשים, השוב מהתורות, ה"ה דבוק בהם, ואח"כ התבודד עליהם ואמור התפילות בליקוטי תפילות שעליהם, בכך אנו זוכים להיות בתוך הגאולה! הבה נהיה בתוך הגאולה של 'בזוהר דא', ולא בתוך הגלות המרה של התאוות המזוהמות, הדיבורים והמחשבות של כל הצדיקים והתנאים והאמוראים הם גן עדן העליון, הם חיינו ואורך ימינו, ובהם אנו צריכים להיות דבוקים, כי רק זה מטרה ומנקה מכל הטומאות. הבה נגין על עצמנו בכח רשב"י ובכח רבינו הק' וכל הצדיקים, כי אז אנו זוכים להיות נצחיים, לעולם ועד!"

העורכים

### פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

מוה"ר"ג א"ר: "א התעוררות וואס נעמט זיך פון התחזקות איז א אמת'ע התעוררות, און עס האט א קיום. א התעוררות וואס נעמט זיך פון התעוררות אליון, איז ניט אזוי" - "התעוררות ה"בא ע"ם התחזקות ומחממתה, היא התעוררות אמתית, ויש לה קיום. מה שאין פן כשפאה ההתעוררות מהתעוררות בלבד וללא התחזקות, אינה כף". אלא יכולים לפל ממנה אף במקט חלישות הדעת.

(שיח שרפי קודש)

**הארת השלום בארץ ישראל!**

ונתתי שלום בארץ

המחלוקת באה מחסרון הדעת, וכשיש לו לאדם דעת וחכמה אמיתית, אינו כועס וחולק על זולתו. וכדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן:

"לפי הגדלת הדעת, כן תגבר השלום. כי שלום תלוי בדעת, כמו שכתוב 'וגר זאב עם כבש וכו' כי מלאה הארץ דעה'. שיהיה שלום נפלא בעולם, שיוכלו לגור ביחד שני הפכים, מחמת גודל הדעת שיהיה אז. כי על ידי הדעת נגדל השלום, כי נתבטל הכעס והאכזריות על ידי הדעת. כי כעס ואכזריות הוא מהעדר הדעת, כמו שכתוב 'כעס בחיק כסילים ינוח', וכל מה שמתרבה הדעת, מתרבה הרחמנות והשלום" (ליקוטי מוהר"ן, נ1).

אי לכך, בארץ ישראל, אשר על אוירה הקדוש אמרו חז"ל "אזירא דארץ ישראל מחכים" - מסוגל לזכות לשלום. שכן, שם אפשר לזכות לחכמה ודעת, וממילא מתבטלים המחלוקות וזוכים לשלום. וזה מרמז הפסוק "ונתתי שלום בארץ", כשהכוונה על "ארץ ישראל", ששם יכולים לזכות למידת השלום!

והאמת הוא, שגם אם אנו רואים שיש מחלוקת בארץ ישראל, הוא רק מחמת שנמשך לשם זוהמת חוץ לארץ, כי באמת "היה ראוי שלא יהיה מחלוקת כי אם בחוץ לארץ, ובאמת אנו רואים שגם בארץ ישראל יש מחלוקת" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, עא) וזה אינו אלא מחמת שנמשכים לשם המוחין של חוץ לארץ, (בבחינת "חבלים נפלו לי בנעמיים", ממבואר שם באריכות ע"י"ש). אבל מצד ארץ ישראל עצמה, אם זוכים להמשיך קדושתה, זוכים לשלום אמיתי, בבחינת "ונתתי שלום בארץ".

לכן גם, האוויר של ארץ ישראל הוא "אזירא דכיא", אויר צח וזך. כי כבר גילה לנו רבינו שעל ידי השלום והאהבה שיש בין בני אדם נעשה "אזיר הנח והזך". וכלשונו הקדוש: "כי אהבה הוא אתדבקות רוחא ברוחא, דהיינו רוח האהבה ברוח הנאהבה, שזה בחינת אויר הנח, שרוחם נחים זה מזה, כי אין רוח רעה שהוא שואה שיפריד ביניהם" (ליקוטי מוהר"ן, יז).

זוהי הסיבה מדוע עליית כל התפילות היא בארץ ישראל, "כי דיבורי התפילה נשמעין ועולין שם למכון שבתם ואין מי שיבלבל אותם, מאחר שהאזיר שם צח וזך!".

(ע"פ ליקוטי הלכות, חלב ג, א)

**לטבול בכוונה!**

**לשמה**. אחד, נתינת הצדקה, דממ"ג העניינה. **ב/**, מקוה, דממה נפשך **מטהר**. ג/ג, הלומד בן חבירו, מ"מ נעשה למדן" (אמרי פנחס, שער ז, אות מ). אלא הכוונה היא שעיקר השפעת המקוה על האדם, הוא רק כשמכוון בה כראוי. וכשאכן מכוון בעת טבילתו במקוה, זוכה להשפעה עצומה ונוראה. וכמובא בשם הבעש"ט: **"ואם יכוון כוונת הנ"ל, אף אם שבע יפול הצדיק ארצה, יקום, אף אם ירד שבע מעלות אחרנית, ירפאהו ה', ויכרות עמו ברית חדשה אשר לא תופר, ואז יאיר על נשמתו קומה הרוחנית, קומה אותיות מקוה"** (שם, אות י"א).

והבאנו כל זה לעניינינו, שעלינו לעורר את לבבנו לחפש ולתור בספרי רבינו ומוהר"ג מה שגילו לנו בסוד המקוה, למען נטבול מתוך התעוררות הלב וכיסופים וגעגועים דקדושה, וכך נזכה להמשיך עלינו קדושה וטרהרה עצומה ע"י טבילת המקוה.

ואכן, בספרי רבינו ומוהר"ג מבוארים דברים נפלאים ביותר על סוד המקוה, וכפי שהם מובאים בקיצור נמרץ בספר 'ליקוטי עצות' [שם מסוכמים בקצרה דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן על אודות המקוה] ובספר 'אוצר היראה' [שם מסוכמים בקצרה דברי מוהר"ג בליקוטי הלכות]. ולפלא, שבאוצר היראה ישנם מ' סעיפים בענין 'מקוה', כמנין ארבעים סאה...

והלומד ומעיין בהם, יתעורר לבבו לדעת ולהאמין בגודל קדושת המקוה, וכאשר יטבול יהיו מְקֻשָּׁבוֹת מוחו ולבו דבוקים בדברי רבינו ומוהר"ג אשר גילו בסוד המקוה, ויזכה לראות נפלאות ע"י טבילת המקוה.

בעמדנו פחות משבועיים לפני "חג השבועות" - זה הזמן להתעורר ולהתחדש בענין זה, שכן עיקר גילוי של רבינו בסוד המקוה [בליקוטי מוהר"ן תורה ג'נ"ו] הוא על המקוה של שבועות. ומהמקוה של שבועות נמשכת הקדושה של כל טבילות המקוה של כל השנה כולה, כמובא מדברי מוהר"ג בליקוטי תפילות שכתוב:

**"ותזכנו להמשיך עלינו קדושת המקוה של חג השבועות הקדוש שהוא זמן מתן תורתנו, שאז נתקרבו ישראל אליך וזכו לקבל את התורה הקדושה על ידי טבילת המקוה. וזככה כלנו בחג השבועות לטבול עצמנו במקוה העליונה, במקוה של שער החמישים של הקדושה, שהוא רחמים גדולים ורבים וחסד עליון ודעת גדול מאד. ותעזרנו שזוכה להמשיך עלינו קדושת המקוה הזאת בכל השנה כולה!"** (ליקוטי תפילות, נ1).

אי לכך נעסוק ב"ד במאמרים הבאים בגילויים הנפלאים אשר גילו לנו רבינו ומוהר"ג בסוד המקוה, למען נזכה לטבול - בשבועות, ובכל השנה כולה - בדחילו ורחימו וכוונת הלב, ולזכות עי"ז להיוושע מכל הצרות והיסורים, ולהיטהר מכל הטומאות והחטאים, אמן.

אחת המתנות המופלאות ביותר שנתן לנו השם יתברך, הוא: **מקוה!** ברוב רחמיו וחסדיו, נתן הש"י כח במקוה כשרה של ארבעים סאה, שכשיטבול בה האדם ייטהר מכל הטומאות והחטאים, וייוושע מכל הצרות.

וכלשונו רבינו הקדוש: **"המקוה מושיע בכל הצרות, כמו שכתוב 'מקוה ישראל מושיעו בעת צרה'**. כי הוא חסד עליון, שמושיע מכל הצרות. ועל כן המקוה מטהר מכל הטומאות, כמו שכתוב 'זודקתי עליכם מים טהורים וטהרתם'. כי אין יסורין בלא עוון וכו', ועל כן המקוה **שמושיע מכל הצרות ומכל הייסורים, הוא מטהר מכל הטומאות ומכל החטאים!"** (ליקוטי מוהר"ן, נ1).

וכי יש לך מתנה גדולה ונפלאה מזה? טובלים במים, ונטהרים מכל הטומאות ומכל החטאים, ונושעים מכל הצרות!

מלבד זאת, מסוגלת המקוה להמשיך גם שפע גשמי של פרנסה ורפואה ואריכות ימים, ועוד השפעות נפלאות. וכמו שגילה רבינו: **"על ידי טבילת מקוה הפרנסה בנקל, ונתבטל המחלוקת והכעס, וזוכה לשלום ולרחמנות ולדעת גדול, וזוכה לרפואה ולחיים ואריכות ימים, ולעורר בני אדם להשם יתברך"** (ליקוטי עצות, מקוה ב).

קשה לנו להאמין שאכן כך, אך כל זה הוא מחמת שמרוב רגילותנו אשר אנו רגילים ב"ה לטבול במקוה, הפכה גם היא ל"מצות אנשים מלומדה", וגם כשזוכים לטבול, טובלים בלי כוונה ובלי התעוררות הלב [עד שמרוב רגילות, ישנם כאלה שהטבילה במקוה היא כעין רחיצת-בוקר הנהוגה גם אצל אומות העולם, להבדיל א"ס הבדלות, כדי להתרענן אחר השינה...]. ומפני כך אף קשה לנו להאמין עד כמה גדולה השפעת המקוה עלינו, ונדמה לנו שאינה משפיעה עלינו כ"כ.

כי אכן, השפעת המקוה על האדם - ככל שאר המצוות והקדושות - היא כפי גודל אמונתו בה, וכפי גודל כוונת האדם וכיסופיו בעת טבילתו. וכפי שמובא בשם הבעש"ט, שעיקר השפעת המקוה על האדם הוא כפי כוונתו, ואם טובל בלי כוונה אינו נחשב לכלום.

וכך מובא בשמו: "אמר הבעל שם טוב שמה שזכה לכל המדרגות שלו הכל היא בעבור שהתמיד בטהרת המקוה תמיד, ובאמת זה ענין גדול מאוד כי המקוה מטטה את הגוף והנפש, אבל צריך לעשות הכל בכוונה ולא ח"ו כמצות אנשים מלומדה, שאז ח"ו אינו נחשב לכלום! רק צריך להתיישב את עצמו ולכוון דעתו מקודם" (בעל שם טוב עה"ת, פרשת יתרו אות ד').

**כך גם כותב הבעל התניא, אחר שמאריך לבאר בסידורו סוד כוונת המקוה מהבעש"ט: "ולא די במעשה הטבילה עצמה בלתי כוונה בביטול רוחני, דהיינו במסירת נפש" (שם, אות ב').**

אמנם, פשוט וברור שאין הכוונה לשלול לגמרי את הטובלים בלי כוונה. כי בוודאי, גם כשטובלים בלי כוונה, ואף שלא לשמה, נשפע על האדם איזושהי השפעה של קדושה וטהרה. וכפי שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א בשם הבעש"ט: **"ג' דברים טובים אפילו שלא**

**לקט ספרי"ם**

**מהיכל אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש**

להיגו'. 'נודה לא-להינו' הוא בבריאה, ששם אי אפשר לטעות מפני שקרובה לאצילות, ובאצילות אומר לנוכח ברוך (אתה), וגם 'אתה הוא א-להינו' בעל שם טוב עמוד התפילה אות קמו-1 67

**אין אדם עושה כלום רק הכל השם יתברך**  
 בספר נר ישראל (על ליקוטי רב האי גאון אות ד) כתב וזה לשונו: ובאמת אמר הבעל שם טוב שאין

המשות הבבות שבתפילת 'אין כא-להינו' מכוונות כנגד ארבע עולמות תפילת 'אין כא-להינו' הוא בעולם העשייה, שהוא כמו ספר (שכתב הסופר) שבוודאי אי אפשר לטעות. 'מי כא-להינו' הוא ביצירה, שאפשר חלילה לטעות שם, כמו שטעה אחר לפי שראה מט"ט וכו' (חגיגה טו, א). אך אני (האומר 'מי כא-להינו') איני טועה (שהרי אני יודע) כי 'מי כא-

**קהילת חסידי ברסלב**  
 י"ג יום ירחיק נסור"ן פמסל"ב ויע"א  
 בנישאת הרה"צ ר' יצחק מאיר שטייטל א

**התורה והנרבה**  
 תנו בזה לתורת ולחוקי מקור לבנו לירידת השבועים וראו וראשונים לכל רבר סבקיטות, אפי, מיטע, וחסידים בעירי ציבור באמונה, ספוריםים לים ותחילה, תורן עם טתלה שם ספארים הלא הנה

**הרה"ח ר' יצחק שלמה בלויא שליט"א**  
 סידר הדבי"ע פתיחיק ת"ז  
 טעבר לנו לארצות הארצות בענין ובשם מפורסות סיחה על כל ענין וטעל לשם תפלת טעבר החילוק לבנו והנה הארצות רבי טעברנו ג' וינאי

**ואתו עמו**  
 הרה"ח ר' פריץ לפקוביץ שליט"א  
 מנהל ת"ת 'צית יוסף צבי' - דושינסקיא  
 אפר העמיד לנו את מושיענו ספסר בענין החילוק לבנו והנה הארצות רבי טעברנו ג' וינאי

ובתו ירספי וטעבר לים ולחוקים לתתבר ולחוקים בכל מילי וסיכס מתבר ב"תת טעבר ויראה מפי"א ולחוקים מתבר ומנופס ומכל מיני מוסות ומנן ורן ומכל מיני פודעיות ומסודות ובאת לעולם, אף טוב וחסד ירשוים כל ימי חייהם ויטעו בהם סקאט סתבות וחיובותי לים ברבה עד כלי יר מוטרן סתתת נפש ותרבתת ודעתת אמן אמן.

ב"תת 21  
 הרה"ח  
 החילוק

## גדר רשויות המחולקים

### ספר כמה ימים מספק

לא נחשב ספירה כלל, וספירה אחת מקלקלת חברת.

אכן בספר פקודת אלעזר (סי' פט) הביא סברא זו בשם ה"ר צבי קאפל נר"ו, וכתב עליו: "ולדעתו, הסופר שני ימים מספק יצא, ואין זה כסופר בלי הבנה, שהרי מבין מה שאומר, ומכיון לקיים מצות ספירה, ואף שמסתפק איזה יום הוא הנכון, כיון שביטא בשפתו המספר הנכון וכיון למצות ספירה יצא". וכן כתב מרן המנחת יצחק (ח"ח ססי' מח) דמי שלא ידע בבירור בשעה שספר יום הספירה ולאחר זמן נתברר לו דספר כראוי יצא בדיעבד.

והוכיחו כן ממה שמצינו לכמה ראשונים (בעה"מ ור"ן פסחים קכ"א): שטרחו ליישב למה אין מונים בחו"ל שני ימים מספק, ולא נחתו לפרש דספירת ספק אינה בכלל ספירה, ועל כרחק דספירת ספק שמה ספירה (ע"י בשו"ת דבר אברהם הג"ל שגם הרגיש בזה). אלא שיש לדחות ראייה זו ולחלק, דבחוץ לארץ עיקר הספק הוא באיזה יום נקצר העומר, אם בט"ז ניסן או ב"י"ז ניסן, אבל לא נאבד להם חשבון מספר הימים מיום ט"ז או י"ז, על כן חשוב ספירה גמורה. אבל בנידון דידן שנאבד לו החשבון מיום שנקצר העומר, ואינו יודע כמה ימים עברו מיום ט"ז ניסן י"ל שאין על זה שם ספירה.

ולהלכה למעשה, יכול להמשיך לספור בברכה, כיון שהוא מחלוקת הפוסקים הרי זה כספק דילג, ומבואר בשו"ע (סי' תפט ס"ח) שהמסתפק אם דילג יום אחד ולא ספר יכול לספור שאר הימים בברכה, שיכול להמשיך לספור בברכה.

מעשה שהיה: אברך שהה בביתו בליל שבת קודש מחשב מחלת קורונה, ולאחר תפילת מעריב כשהגיע לספירת העומר שכח באיזה יום אוחזים מימי הספירה, לא היה לו דרך לברר ולא ידע מה לספור. הלך וספר כל הימים שהסתפק בהם, היום כ"ב יום שהם וכו' לעומר, היום כ"ג יום שהם וכו' לעומר, היום כ"ד יום שהם וכו' לעומר. - לאחר שבת בא לשאול האם יצא ידי חובתו בספירה כזו? ואם לאו, האם מותר לו להמשיך לספור שאר הימים בברכה?

שאלה כזו מובא בשו"ת דבר אברהם (ח"א סי' לד) על מי שהיה בדרך רחוקה ומסופק במנין ימי הספירה, וכתב, שאינו יכול לספור כמה ימים מספק, שאין ענין הספירה שיוציא מילות המספר מפיו רק שידע ויחלט אצלו מה שהוא סופר, ואם ספר כך אינה נקראת ספירה כלל (עיי"ש שהוכיח כן מהא דהסופר בלשון הקודש ואינו מבין הלשון לא יצא ע"י שעה"צ סי' תפט סק"ו). וכן מי שאינו יודע מספר ימי הספירה רק יצא לו המספר בהזדמן לא יצא.

כך גם כתב הגאון רבי שמעון שקופ בשערי יושר (ש"א פ"ה) דמספר שאינו ברור לא חשוב מספר ומנין, והמסופק כמה ימים היום אינו יכול למנות שתי הספירות מספק דלא חשיב ספירה כלל. וכן כתב בערוגת הבושם (סי' קסח, ד) דספירה הוא רק כשסופר ענין המבורר, אבל אם לא נתברר לו שהיום הוא כך אינה ספירה כלל, דלא קאמר רחמנא שיאמר 'היום כך וכך' אלא שישפור. וכן כתב האבני נזר (אור"ח סי' רמח, ד) דהסופר כמה ימים מספק

ובאופן שיש דיירים נוספים בחצר, די אם אחד מדיירים אלו משתתף בעירוב. ואלו הם:

**א.** אם יש חדר אוכל משותף שכל המשפחות ללא יוצא מן הכלל אוכלים שם בשבת זו, אף אם כל אחד אוכל משלו, ויש לכל אחד מהם מטבח נפרד, ואוכלים בשולחנות נפרדים, וגם פרסו וילונות בין כל משפחה ומשפחה בזמן אכילתם, [ואם אין הילונות מגיעות לתקרה אף אם פרוסים כל הזמן], הרי זה כאילו כולם שותפים ודיירים בחדר אוכל זה (סי' שע"ד ונו"כ).

**ב.** אם הבתים שייכים לאחד מבני החצר והוא מבשל ואופה בעד כולם, כולם בטלים אצלו אף שאין אוכלים ביחד, לפי שהם אוכלים על דעת בעל הבית, וגם השאיל להם ביתו על דעת שיהיה לו זכות שותפות בפיתם לעירובי חצרות (במושכרים, הקצוה"ש סי' רב סק"א מחמיר, והמהרש"ם בדעת"ס ט"ג מקיל). והוא שיש בזה ג' תנאים: א. ניזונים ממתבח משותף, ב. הבעל הבית דר בחצר זו, ג. הדירות אינן תחת בעלותם, רק שייך לבעל הבית והשאלים אפילו לזמן מרובה. אבל בלא זה לא מהני (שו"ע ונו"כ סי' א').

**ג.** אורח שהתאכסן בבית לפחות משלשים יום אינו אוסר ואין צריך להשתתף בעירוב, ואין חילוק אם הדירה שאולה או שכורה כיון שאין דעתו להתעכב שם שלשים יום, וזה בתנאי שיש יהודי שהוא גר בחצר זו בקביעות (אפילו אינו בעל הדירה) דאז דירת האורח בטל לגבי דירת בעל הבית הקבוע [ואם בעל הבית גוי יש דעות באחרונים, ע"י מנח"י ח"ד סי' גה], אבל אם נזדמנו קבוצת אורחים לבד בחצר הרי אלו אוסרים אלו על אלו, וחייבים בעירוב (שו"ע ורמ"א סי' ח').

**ד.** אם בעל הבית השאיל כמה בתים למשפחות ויש לו רשות להוציאם בכל עת שירצה, גם אם יש לכל אחד מטבח נפרד ואוכלים בביתם הרי הם טפלים לבעל הבית. ובתנאי שיש יהודי שהוא גר בחצר זו בקביעות (ביה"ל סי' ד"ה אינם, וסי' ח"ד אורסיר ושעה"צ סק"ט). והחזון איש (סי' צ סק"א) החמיר דלא מהני רק אם יש גם מטבח משותף עם בעל הבית. ונחלקו הפוסקים כשבעל הבית אינו יכול להוציאם לגמרי, רק יכול להחליפם לדירה אחרת בתים, וזה הוא בכלל ההיתר (ע"י מנח"י שם).

### ב' אופנים שחלוקים רק כלפי

#### דיורים אחרים

מצינו ב' אופנים במשפחות שכל אחת גרה בבית דירה שלה, ונחשבים כלפי עצמם כמשפחה אחת ואין אוסרים אלו על אלו, אבל כלפי אחרים הם נחשבים כבתים נפרדים. ולכן אם הם לבדם נמצאים בחצר אחת משותפת, מותרים לטלטל מן הבתים לחצר ולבתים אחרים ללא עירוב, וכן באופן שיש דיירים נוספים בחצר ונותנים פת העירוב בבית אחד מהם אין צריכים כולם להשתתף, דבית שנותנים בו העירוב אין צריך ליתן פת, והרי זה כאילו הפת נמצא בבית של כל אחד ואחד. אבל

### ג' תנאים המחייב עירובי חצרות

איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות היחיד ללא עירוב חצרות, הוא רק באופן ששני הרשויות חלוקים בדיורים שונים. ואם אינם נחשבים כחלוקים בדירה, אף שבפועל הם גרים ברשויות נפרדות המחולקת במחיצות, אין איסור להוציא מזה לזה. וחז"ל נתנו כללים 'מחולקים בדירה' והם מבוארים בארוכה בשולחן ערוך, ובכלליות הוא ג' תנאים: א. שיהא המקום ראוי לדירה, ב. שיהא אדם דר בו, ג. שיהיו האנשים הגרים בבתי אלו נחלקים כדיוורים נפרדים. ובס"ד נסכם הדברים בקצרה.

### תנאי א' - בית דירה

בית שאין בו שיעור ד' על ד' אמות אינו ראוי לדירה, וגם אם אדם גר שם ופתחו לחצר אינו כגר בבית דירה, ועם זה פתחו לחצר אינו צריך להשתתף בעירוב עם בני החצר שהוא כמי שגר בחצר (סי' שע"א). וכלים ששבתו בחצר מותר להעביר אף מחצר לחצר של בעלים שונים, שהחצרות אינם מיוחדים לדירה וכולם תשמישם שוה, ואין נראה כמוציא מרשות לרשות שונה, ורק בית המיוחד לדירה ולדברים צנועים אם מוציא מבית לבית הרי מוציא מרשות לרשות שונה (ע"י רש"י שבת נ"ו קל: ועירובין י"ב פט. צ"א).

גם סוכה שהוקמה לצורך שעה, לצורך החג, אינו קרוי בית דירה ואינו אוסר על בני החצר. וכן בית המשמש גם כמעבר לדירות אחרות אינו חשוב כבית דירה לפי שיש בו דריסת בני אדם ואינו ראוי לדברים צנועים, ואין צריך להשתתף בעירוב. ובתנאי שמשמש כמעבר לב' דירות מב' בעלי בתים, או שהינו חדר ממוקם בחצר חיצונית (סי' שטו ס"ב ומ"ב שם וסי' שע"א טו).

### תנאי ב' - אדם הדר בו

מקום דירה היא בית שאוכל שם, שאם ישן בבית אחד ואוכל בבית אחר, הרי דירתו שאוכל שם חשוב כבית דירה ואוסר על בני החצר וצריך להשתתף בעירוב, ואילו הבית שישן שם אינו אוסר ואין צריך להשתתף עם העירוב (סי' שע"א ט"ה). ודוקא אם שניהם שוים אצלו, אבל אם עיקר פרטיות דירתו במקום שישן, אלא שאוכל בבית אחר מאיזה סיבה, עיקר דירתו הוא במקום השינה (ביה"ל שם ד"ה וישן).

יהודי שעזב את ביתו והסיח דעתו לחזור בבית זה בשבת, אין דירתו אוסרת על בני החצר ואין צריך להשתתף בעירוב, ואם דעתו לחזור בשבת הרי הוא אוסר (סי' שע"א ט"א ועיי"ש מה"ד בגוי, ודעת רש"י דההיתר הוא רק לטלטל מן הבתים לחצר, ולא מבית אחר לבית זה, אבל רוב הפוסקים מקילים, ע"י שעה"צ סי' שע"א סק"ו וביה"ל סי' שע"א ג').

### תנאי ג' - חלוקים בדיורים

בד' אופנים קבוצת דיירים שגרים כל אחד בבית דירה שלו אינם נחשבים כדיוורים נפרדים, רק כמשותפים בבית אחד. ואם הם לבדם נמצאים בחצר אחת משותפת, מותרים לטלטל מן הבתים לחצר ולבתים אחרים ללא עירוב.

עראי שאין המחיצות מגיעות לתקרה נחשבים כבית דירה אחד גם כלפי אחרים.

### תפיסת יד בעל הבית

קיים עוד פטור בעירובי חצרות, והוא: שאם בעל הבית משכיר כמה דירות בחצרו ומשאיר חפצים שלו בכל בית ובית ברשות, אם אין לחוש שיוציאנו במשך השבת (מחמת כבוד או מחמת איסור מוקצה) הרי זה כאילו שייך לעצמו חלק בדירה לכל השבת ולא נסתלק ממנה לגמרי. ונחלקו הפוסקים אם בזה האופן אינם נחשבים כמחולקים בדיורים כלל ואין צריכים כלל להשתתף בעירוב [ואם יש דיורים נוספים די בשיתוף של א' מהם] (שו"ע סי' ט"ב), או דרק כלפי עצמם נחשבים כבית אחד ולא כלפי אחרים (רמ"א ומשנ"ב סק"ג).

נידון זה מצוי בבית מלון שמשכיר חדרים לאורחים, ואם כל המלון שייך רק לו ומשאיר בכל חדר איזה חפץ אין צריך עירובי חצרות. וזהו בתנאי שהמלון שייך ליהודי דאילו בגוי לא שייך דין זה (מנח"י שם). ונחלקו הפוסקים אם צריך להשאיר דוקא חפצים שאין השוכר משתמש בו, או גם מיטות ושולחנות שהשוכר משתמש בהם מהני (עיי"ש במנח"י שמחמיר ובא"מ סי' קמא מקיל).

אם נותנים העירוב בבית אחר צריך כל אחד מהם להשתתף. ואלו הם:

**א.** אחים נשואים שגרים עם אביהם בחצר אחד, וכל אחד אוכל בבית פרטי השייך לו, אבל כל ההוצאות שלהם הוא על חשבון אביהם, הרי הם נחשבים כדרים בבית אחד כלפי עצמם, כיון שניזונים מקופה אחת, אבל כלפי אחרים נידונים כרשויות חלוקות, לפי שאין לכל אחד חלק בדירת חבירו במקום אכילתו (שו"ע סי' ו'). ודוקא בנים אצל אביהם, או משרתים אצל בעל הבית, שיש להם שייכות עם המפרנס ונמשכים אחריו. אבל כמה משפחות שניזונים מקופת השכונה אינם נחשבים כבית דירה אחת אפילו כלפי עצמם (מ"ב סק"ו).

**ב.** משפחות המתארחים בחדר אחד גדול ומחולקים במחיצות של יריעות המגיעות לתקרה (או פחות מג' סמוך לתקרה), הרי הם נחשבים כדרים בבית אחד כלפי עצמם, כיון שהמחיצות שפלות, וכלפי אחרים נידונים כרשויות חלוקות (שו"ע סי' ג' ומשנ"ב סק"ה), ואם הוא ממחיצות של נסרים אינם נחשבים כבית דירה אחד גם כלפי עצמם (שעה"צ סק"טו), ודעת החזון איש (סי' צג סק"ג) דגם מחיצות של נסרים שעשויות לזמן הוי כמחיצת עראי. ומחיצות

## מעשה ברבי עקיבא ורבי אליעזר

## רבי יודל ממעדוועדיזוקע (י)

רבינו ז"ל אמר לי...

אנ"ש שראו איך שהרה"ח ר' אפרים בן הרה"ח ר' נפתלי קשור ודבוק מאוד אל מוהרנ"ת, הציעו אותו לשידוך לבת מוהרנ"ת, ואמר מוהרנ"ת שישאלו את רבי יודל עבור זה. וכששאלו לרבי יודל אמר, שבעת השתטחותו על הציון של רבינו יתפלל לדעת איך לנהוג בזה. אחר כך אמר ר' יודל: **רבינו ז"ל אמר לי: אם יש לי עוד שני ידידים שמחזיקים עצמם ביחד, שגם הם יריבו ביניהם?! (שיש"ק ח"ב אות תשל"א).**

לא יותר משלש שנים...

בשנת תקצ"ה בעת המחלוקת הגדולה בא רבי יודל להשתטח על ציון רבינו ז"ל, וקיבץ שם מנין אנ"ש, ובכדי להגן על חיי מוהרנ"ת החרימו את אלו המתנגדים שירדו לחייו של מוהרנ"ת, וגזרו עליו גזירת גירוש ורצו לגרשו לסיביר, ואחר שיצא מהציון הזכיר רבי יודל את מאמר הגמרא (סוטה ז) "יש זכות תולה שנה, ויש שנתיים ויש שלשה. יותר לא!". וכך היה שהמשיכה ההתנגדות עד לשנת תקצ"ח, ובאותה שנה נפטר רבי יודל וכמו כן נפטר אז אחד מראשי החולקים על מוהרנ"ת. אח"כ כששמע מוהרנ"ת מזה לא החזיק מזה, ואמר שאין זה דרך רבינו ז"ל (שיש"ק ח"ב אות תש"ט).

### כוחו כפדיון נפש

אנ"ש היו מונים את תלמידי רבינו ז"ל, ומספרים איך כל אחד מהם ירש מרבינו מדריגה מיוחדת: מוהרנ"ת - איך לעבוד עם בני הנעורים לקרבם לדרך רבינו ז"ל. רבי שמואל אייזיק - כח התיקון נשמת המתים. **רבי יודל - כח הפדיונות** (שיש"ק ח"ד אות קל"ו).

ורבינו ז"ל אמר פעם בפירוש לרבי יודל: "דיין זאך איז פדיונות!" = "הענין שלך הוא קבלת פדיונות". ואכן, מוהרנ"ת ושאר אנ"ש היו נותנים לו בעבר ב"ה ר"ה מעות לפדיון נפש (שיש"ק ח"ה אות י"א). ודבר זה רואים גם בעלים לתרופה בעת שה"י רבי יצחק בן מוהרנ"ת נצרך לישועה גדולה שהיה מונח על ערש דוי בחולי הקדחת רח"ל, כתב לו אביו מוהרנ"ת ז"ל בזה"ל: "גם אבקש כל יקירי אנ"ש להתפלל עליך, ותשלח על פדיון לידידנו כבוד ר' יודל, אפילו איזה סך מועט תוכל לשלוח", עכ"ל (מכתב קנ"א). וכן מזכיר מוהרנ"ת אח"כ במכתבו (מכתב קנ"א) "ודע שנתי שני הזובים לידידנו הרב וכו' מוה"ר יודל נ"י על פדיון בשבילך" עכ"ל.

### הכניסה למעדוועדיזוקע מסוגלת כ'פדיון'...

רבינו ז"ל אמר שבכניסה עצמה שנכנסים לעיר מעדוודיבאק ששם דר רבי יודל, הרי הוא חשוב כבר כמו פדיון נפש (שיש"ק ח"ב אות רמ"ה).

### 'פדיון' ע"י הרחת טבק

לרבי יודל היה לו ב' קופסאות להריח טבק, אחת גדולה ואחת קטנה, והיה משתמש עם הקטנה וכשנגמרה היה ממלא אותה מהגדולה. פעם כשבאה אליו אחד עם פדיון בשביל שיתפלל על 'מקשה לילד', כי ענין הפדיונות והמופתים נמסר לו אחר פטירת רבינו ז"ל, נענה ר' יודל: "נו אנו יכולים לעשות פדיון גם על ידי הרחת טבאק", ובלשונו: "נו, מיר קענען מאכן א פדיון מיט א שמעק טבאק אויך", ולקח ממנה מעט להרחה, ותיכף ילדה למזל טוב (שיש"ק ח"ג אות רי"ט).

### המתקת הדינים

בספר אבניה ברזל מסופר: "שמעתי ממחותנו י"מ מטשעהרין שסיפר, אשר במעדוודיזוקע היה אצל אברך אחד שאשתו היתה מקשה לילד עד למאד, וראה אודר כבר עבר מעת לעת ויותר ועדיין לא ילדה, וליל שבת קודש הלך להזכיר עצמו להרב ר' יודל, ובא בעת שזימר כבר את הזמר 'שלום עליכם', ואח"כ שאלו רבי יודל: מה אתה רוצה? השיב שאשתו מקשה לילד, ולקח הר' יודל הפושקעלי של הטבאק, ואמר לו: פתח הפושקע ולא היה יכול. ואמר לו: אתה שלימזלניק, תן לי הפושקעלי, ואמר: לך לביתך ובדרך יתנו לך מזל טוב, וכן היה שברך אמרו לו מזל טוב, שאשתו כבר ילדה (אבניה ברזל שיחות מרבינו ז"ל אות ע"א).

ואפשר לומר, כי מחמת שראו התלמידים עד כמה מתרחק רבי עקיבא מענייני גדלות וחשיבות, ואיך שהגאון מאוסה עליו, על כן לא רצו לתת לחבריהם כבוד, כדי שלא יכשילום בגאון.

אלא שאם כן יש להבין למה נעשו, והלא כוונתם היתה לשם שמים? ברם, טעותם היה, דרק על האדם בעצמו מוטל להתרחק מן הגאון ולברוח מן הכבוד והשררה ודומיהן, אבל האדם לגבי חברו צריך להתנהג בו בכבוד, כי רצון הקדוש ברוך שנוכח את בריותיו. זוהי חובתנו ועלינו לקיימה בלי שום חכמות ופקוקים, לכבד את הבריות מבלי לחשוש שמא יכשלו על ידינו בגיאנות.



אגב, לסיפור הנ"ל על רבי עקיבא ורבי אליעזר ישנה גירסה אחרת בזהרה (ח"ב טו), ושם איתא שרבי עקיבא עצמו, בראותו את חלישות דעתו של רבי אליעזר, פתח ומשל להם משל: למה הדבר דומה? למלך שכעס על העם ונכנס אצלו אהוב וניסה לפייס דעתו, אבל המלך לא נתרצה אליו מיד, לא מחמת שאהבתם נפגמה, אלא אדרבה, מרוב אהבתו רצה המלך שימתין ידיו להשתעשע במחיצתו. וכן גם כשעמד רבי אליעזר לפני השי"ת לבקש רחמים ולבטל הכעס מעל בני ישראל, לא נענה אליו השי"ת משום שרצה שיתעכב לפניו ויבקש עוד, אבל רבי עקיבא הינו כעבד של המלך, שהמלך ממלא את מבוקשו על אתר.

ועובדא זו נראית בעליל במלכותא דארעא, שעל פי רוב המשמשים את המלך או הרב, מקורבים אליו ביותר, ויכולים להשפיע עליו יותר מכולם.

וכידוע שבתכסיס זה השתמשה הסטרא אחרא רבות, ובעת שהתפשט הרעיון הטמא של המזרחי התחכמו להרע על ידי זה, והיו משחדים את בני הרבנים וחתניהם או את המשמשים, וכמו כן את ראשי הקהילה או הגבאים, ולאחר שכבר הצליחו לצוד את נכבדי הקהילה היתה המלאכה קלה לגרור אחריהם את כל ההמון, רח"ל. וכן הוא בימינו אנו, עם קליפות הציונות וגזירותיהם על הדת, ה' יצילנו.

זכורני מימי נעוריי בעיר העתיקה, שהיה דר שם אחד שאביו היה רב גדול בתורה וביראה במדינת פולין, אבל הבן התחמץ ונמשך לכת המזרחי והיה גם מגולח-זקן. כעבור זמן החליט האב לעלות ולהשתקע בירושלים, הלה לא ידע כלל את מצב הדת בארץ ישראל, ונענה בתמימות להצעת בנו שסידר לו משרת רבנות מטעם המזרחי. בימים הראשונים להגעתו ירושלימה הלך להתפלל תפילת מעריב ליד הכותל המערבי, והחסידי הקדוש רבי שלמה וועקסלער זי"ע קינא קנאת ה' ולא הסכים לצרף למנין אדם כזה שמכנה מטעם כת ה'רשע, בראותו זאת, נאנח אותו רב ואמר בבכיה: מה נעשה עמי שבעת זקנותי אינם רוצים לצרפני למנין?...

לקראת הבר מצוה שלי פגש אותי רב זה, והזמיני לקידושא רבה בשבת בביתי, כדי לבחון את דרשת הבר-מצוה שהכנתי. כשסיפרתי על כך לאבי מורי, הזהיר אותי שלא אדרוך על מפתן ביתו...

על כל פנים ענין זה נראה במציאות, שהמקורבים למלכים ולגדולים מסוגלים לפעול ולהשפיע עליהם. מסופר שלאחר הסתלקותו של מרא דארעא קדישא הגה"צ רבי יוסף חיים זאננפעלד זצ"ל נפלה המשימה על קברניטה של היהדות החרדית רבי משה בלוי ז"ל, לחפש ולמנות רב לארץ הקודש. אחת מהנקודות העיקריות שלקח בחשבון היתה, שהרב הנבחר לא יהיו לו בנים גדולים או חתנים ומשמשים וכדו', כדי שלא יוכלו להשפיע עליו, ואכן לבסוף בחר בהגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקיא זצ"ל, שנודע כתקופי בדעתו ואומץ רוחו, ובנו הגר"מ זצ"ל היה אז עוד ילד קטן.

מצאנו בגמ' (תענית כה:) שבשנה אחת הייתה עצירת גשמים בארץ ישראל, וגזרו תענית וירד רבי אליעזר לפני התיבה, ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה, ירד רבי עקיבא אחריו ואמר 'אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו למענך רחם עלינו', וירדו גשמים. לאחר מכן היו כאלה שרינו שרק רבי עקיבא נענה ולא רבי אליעזר, יצתה בת-קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו.

והנה ענין זה תמוה: הלא עצם הדבר מה שרבי עקיבא היה 'מעביר על מידותיו', הא גופא הו' תוספת מעלה כנגד השני שאין לו מידה טובה נפלאה זו, ולמה אמרה הבת-קול שאין זה גדול מזה?

והגאון הקדוש רבי חנוך הענין מראדזין זי"ע בספרו (על אורחות חיים לרבי אליעזר הגדול את ד'), מביא בשמו של אביו ביאור על דברי חז"ל אלו, ומהו 'מעביר על מדותיו' אצל צדיקים קדושי עליון אלו - והוא:

שמה שנאמר על רבי אליעזר שלא היה 'מעביר על מידותיו', לא היה ח"ו פחיתות לרבי אליעזר מחמת שלא זיכך את מידותיו, אדרבא, זה היה מגדולתו, כי באמת כל מעשיו של רבי אליעזר היו לשם שמים בלתי לה' לבדו, ומפני גודל מדריגתו גם העמידה על מידותיו היתה בלתי לה' לבדו, בלי שום פניה עצמית, שלא לוותר למי שעשה עוול (כדי לכפר עוולו וכדו'), וזה היה מגודל קדושתו, ומזכות אבות, שהיה בן קדושים, על כן לא היה מפחד לעמוד על מידותיו.

מה שאין כן רבי עקיבא, שהיה בן גרים, היה מפחד לעמוד על מידותיו, כי חשש פן ואולי לא תהיה העמידה על מידותיו בלתי לה' לבדו, ותתערב בה איזה פניה בשביל צער או כבוד עצמו, על כן היה חייב להתנהג במידת מעביר על מידותיו תמיד.

ולפי זה יוצא לכאורה שרבי אליעזר גדול היה מרבי עקיבא. ומעתה אם כן נשאלת השאלה לאיך גיטא: למה לא נענה רבי אליעזר בתפילתו רק רבי עקיבא? והביאור לזה הוא דבעת צרה שיש כטרוגים למעלה, אז זוקקין לזכותו כן, מי שמעביר על מידותיו, וזה כדי שגם מלמעלה יתנהגו כן, ויעברו על המידה וירחמו על העולם. ע"כ תוכן דבה"ק.



ועל רבי עקיבא המעביר על מידותיו והעניו הגדול, ראיתי פעם בספר כוונות מהאריז"ל ישן נושן שסידר תלמידו רבי משה טרינקו זצ"ל, שם נכתב על רבי עקיבא, אשר הגיע לרום מדרגת העונה עד שלא היה מחשיב עצמו לכלום, ומשום כך אמר משה רבינו על רבי עקיבא (מנחות טז): "יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי?" כיון שמשמה רבינו זכה לשלימות מעלתו וליתן התורה לישראל מכת היותו עניו מכל אדם, לכן כשראה את ענוותנותו המופלגת של רבי עקיבא היה סבור שהוא זה שמתאים שתיתן תורה על ידו, כיון שנתנית התורה תלוי בתכלית הענוה.

וכן על מרן הבית יוסף מובא בשם הגדולים (חלק הספרים מערכת בית יוסף אות נ"ט), שבזמנו היו עוד גדולים בתורה כמוהו, אבל נפסק בשמים שהשולחן ערוך - יסוד התורה וההלכה לנצח - יתן דייקא על ידו, כי עניו כמוהו לא היה בדורו.

ועל פי האמור שרבי עקיבא לא החשיב עצמו לכלום והיה מעביר על מידותיו, אפשר לבאר קצת הענין התמוה של מיתת תלמידי רבי עקיבא בין פסח לעצרת על שלא נהגו כבוד זה בזה, ואשר כלל ישראל במשך אלפי שנים מתאבלים על פטירתם. ואם כי אין לנו שום השגה בגדלותם וקדושתם, אבל מה שנוגע לנו הוא ללמוד לתיקון המעשים ולהבין איך הגיעו למצב כזה שלא נהגו כבוד זה בזה.